

Večer, Maribor

26-11-2003

Anja Golob

Moja štruca je lahko copat

Drugi del gledališke raziskave, ki se je začela lani, obravnavajoč jezo, se letos nadaljuje z drugim od sedmih smrtnih grehov, požrešnostjo. Celota, ki vsako leto raziskuje drug greh, se imenuje Via Negativa, letošnji projekt pa je stkan pod preprostim, skrajno učinkovitim (lacanovskim) naslovom ŠE. Posveča se hrani, toda ne oziroma skoraj nič prehranjevanju. S čimer smo pri srži – raziskava še oži princip požrešnosti na njen primarni koncept: hrano. Skozi večinoma skrajno inventivno rabo posameznih na rampi razstavljenih jedil prodira v problematiko človekovega odnosa do hrane ter preko njega do njene ontologije.

Prikazana namenska »napačna« raba jestvin je ekvivalentna njihovemu vsakodnevnemu zlorabljanju, ki mu je spričo svojega »mudečega se« življenjskega sloga, cepljenega na grozljivo ogromnost nakupovalnih centrov neskončnih polic, natrpanih s hrano, podvržen tako imenovani sodobni človek. Tam svobodna izbira dejansko postaja svobodna prisila in redko kje je to dejstvo tako očitno kot prav pri prehrani. Četudi oguljena ni namreč tista kratka logična vaja cirvulusa vitiosusa (ki tudi nastopa v raziskavi) nič manj resnična: »Pogosto sem žalostna in kadar sem žalostna jem. Ker jem, sem debela, ker sem debela sem žalostna, zato jem.« Prav v omenjeni ekvivalenci utemeljuje aktualna raziskava svojo odrsko bitnost in prav iz nje črpa osnove svoje gledališke predstavnosti.

Njena struktura je delno določena, kolikor so prizori pripravljene v naprej, ter delno odprta, kolikor vsako gledalstvo posebej na kraju samem izbira vsakič po tri jedi na odru. Vsaka jed vodi v določen prizor določenega igralca, ki bo nato odigran. Če publika v istem krogu izbere dve jedi istega igralca, odigra en prizor sam, drugega pa »nadomestni« igralec. Taka struktura daje prosto pot presenečenjem, ki generirajo dramatično napetost, zato je predstava dolgočasna samo med iztekanjem nekaterih predolgih prizorov, saj je njena publika spričo svoje aktivne udeležbe vseskozi izjemno razigrana, vendar je struktura kljub temu dovolj močna, da raziskava ne zdrsne v improvizacijsko gledališče. Sočasno izvajani prizori med seboj pravzaprav ne korespondirajo, je pa na njih dogajalna istočasnost mestoma precej zabavna.

Nekateri prizori zadenejo samo bistvo raziskave bolj posrečeno od drugih – Bang bang (J. Lah), Pasa vida pasa (B. Kukovec), morebiti Beta vulgaris (G. Zorc), jako domišljeni so vsi trije prizori Borisa Mihalja, najboljši pa je po mojem mnenju prizor Mateje Pucko, naslovljen Sad'n'fat (še posebej, če je nastal pred »Copatki«). Tu je premišljena raba jedilnih pripomočkov s tem, ko v nazaj zveže vsebino govorjenega s formo, proizvede pravo malo dramo s sijajno poanto.

Via Negativa: ŠE ima jasno zastavljen okvir ter z vseh strani požrtvovalno izvedbo. Morebiti se, če gre za raziskavo, premalo ukvarja s teoretičnimi premisami požrešnosti in podaja preveč njenih primerov. Nekateri prizori so po moje predolgi in součinek zaradi sočasnosti izvedbe je bolj stvar naključja; tako vsakič drug voditelj kot z vsako publiko nova izbira zaporedja imata torej očitno namen predvsem dvigovanja napetosti.

Vendar pa ima ŠE eno ključno lastnost, absolutno nujno za vsako gledališče (a drugje vedno pogosteje pogrešano) – čisto veselje do igre oziroma ob njej. Podobna otroški igri enostavno navduši, ko v sebi večkrat izkaže primarno čudenje nad svetom – in igralci jo igrajo tako, da jih je »veselje pogledati«.